

www.2018DEdays.org

Jenni Patronen

Pöyry Management
Consulting Oy

#18DEdays

SELVITYS KAUKOLÄMPÖVERKKOJEN AVAAMISEN VAIKUTUKSISTA

Global District Energy Days 27.9.2018
Jenni Patronen, Pöyry Management Consulting Oy

SISÄLTÖ

- Selvityksen lähestymistapa
- Miten kolmansien osapuolien verkkoon pääsy voidaan toteuttaa?
- Mitä vaikutuksia erilaisilla TPA-malleilla voi olla kaukolämpöalalle?
- Johtopäätöksiä selvityksestä

PÖYRYN TPA-SELVITYKSEN KESKEISET KYSYMYKSET

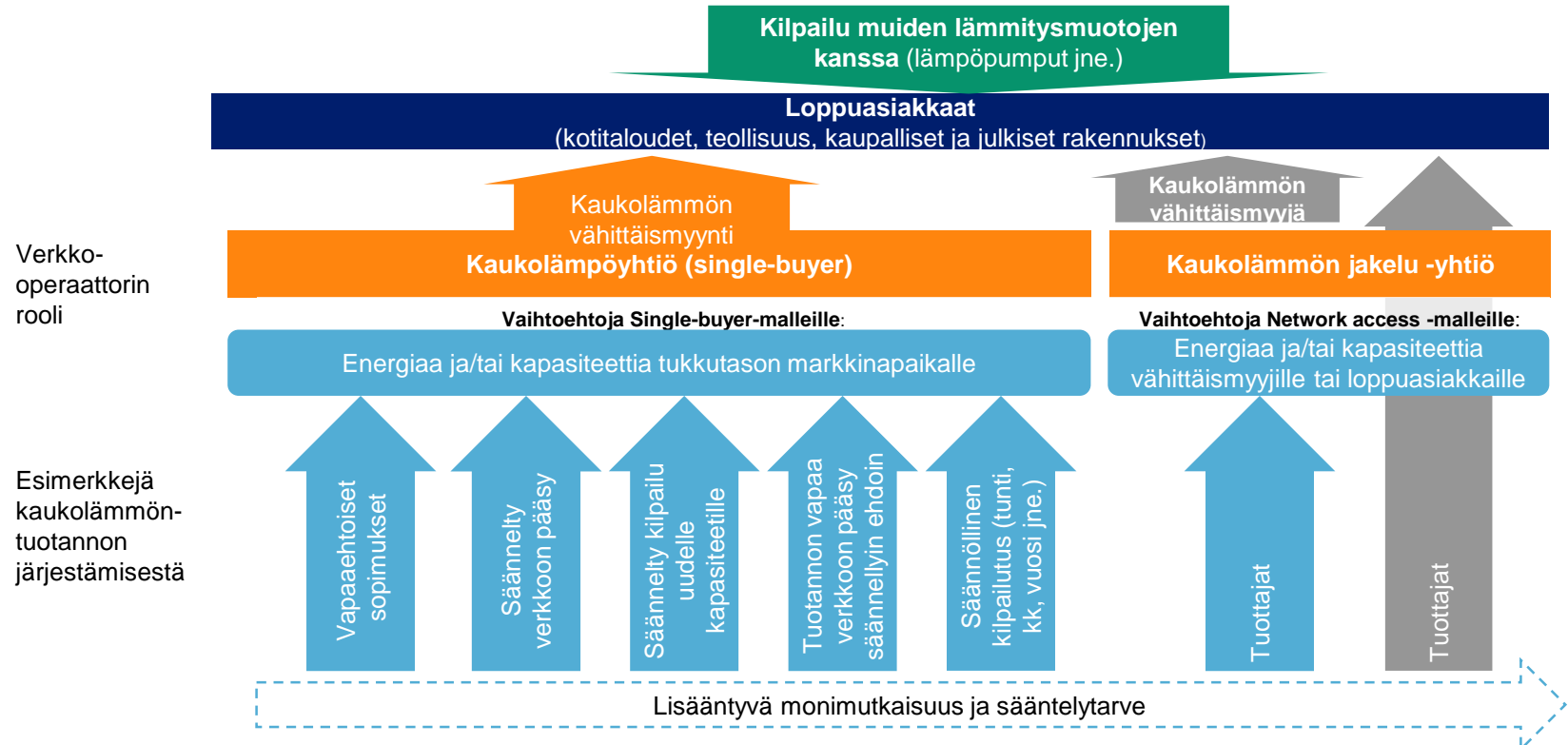
- Minkälaisilla malleilla TPA voidaan toteuttaa?
- Minkälaisia regulaatiotarpeita ja kustannuksia erilaisiin TPA-malleihin voi liittyä?
- Mitä muutoksia TPA voisi aiheuttaa kaukolämpöyhtiöille ja potentiaalisille muille tuottajille?

-> Voisiko kaukolämpöön syntyä tuotannossa kilpailua, jonka hyödyt ylittäisivät mahdolliset lisäkustannukset? Hyötykö asiakas?

TPA:N TOTEUTUSVAIHTOEHTOJA

TPA voidaan toteuttaa lukuisilla eri tavoilla, joiden vaikutukset vaihtelevat suuresti

Verkko-
operaattorin
rooli

Esimerkkejä
kaukolämmön-
tuotannon
järjestämisestä

PÖYRYN SELVITYKSEN TPA-VAIKUTUSANALYYSI

Analyysin tavoitteena on arvioida, voisiko reguloitu TPA-malli tuoda uutta tuotantoa ja kilpailua, jonka hyödyt kompensoisivat lisäkustannukset

Lähestymistapa

1. Minkälaisia ylijäämälämpöjä ja kilpailevaa lämmöntuotantoa kaukolämpöverkkoihin olisi tarjolla?

- Esimerkkikaukolämpöverkot: lämmön vuosimyynti 5,000 GWh, 500 GWh ja 50 GWh
- Kolme eri uusiutuvan lämmön skenaariota (High, Medium, Low)

2. Mitä lisäkustannuksia reguloitu TPA-malli voisi aiheuttaa?

- Vaikutukset organisaatioon (esim. eriyttäminen)
- Tarvittavat järjestelmät

3. Mitä hyötyjä TPA:sta voisi syntyä?

- Lisääntykö päästötön tuotanto?
- Laskevatko tuotantokustannukset?

Tarkasteltavat TPA-mallit

1. Yhden ostajan (Single-buyer) malli perustuen avoimiin ja läpinäkyviin ehtoihin verkkoon pääsulle

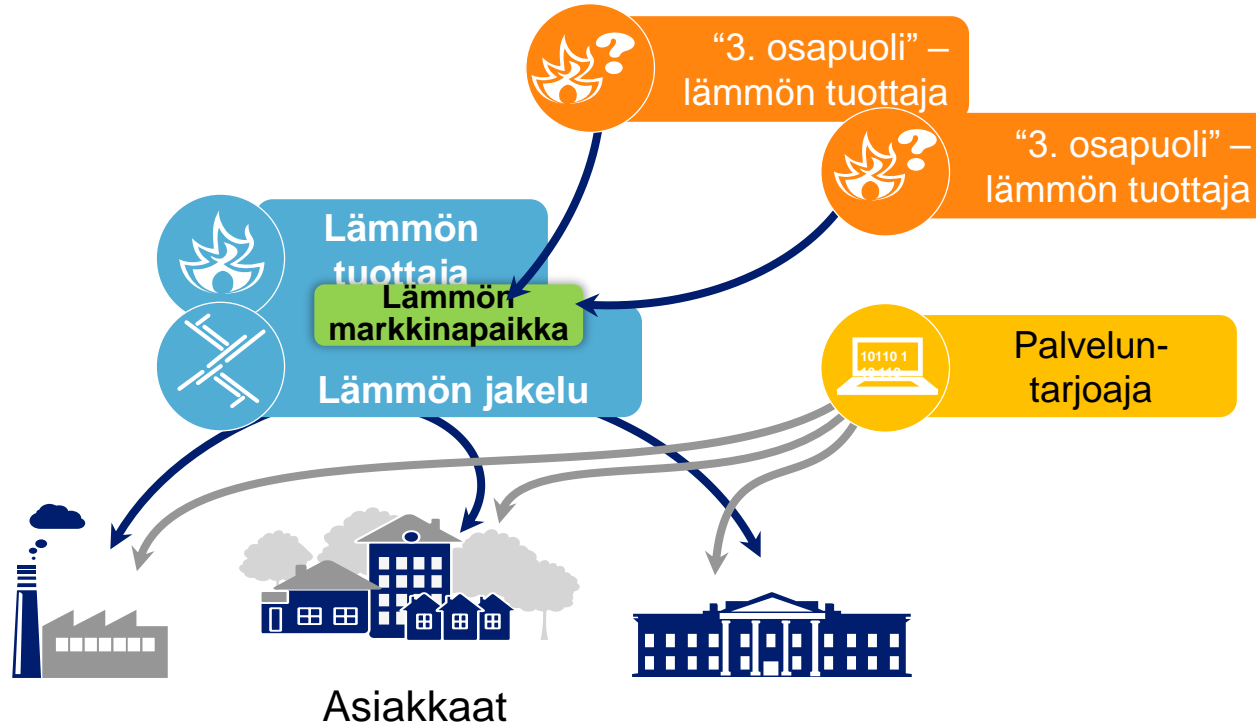

2. Yhden ostajan (Single-buyer) malli perustuen säänneltyyn kilpailuun lämmön tukkumarkkinoilla

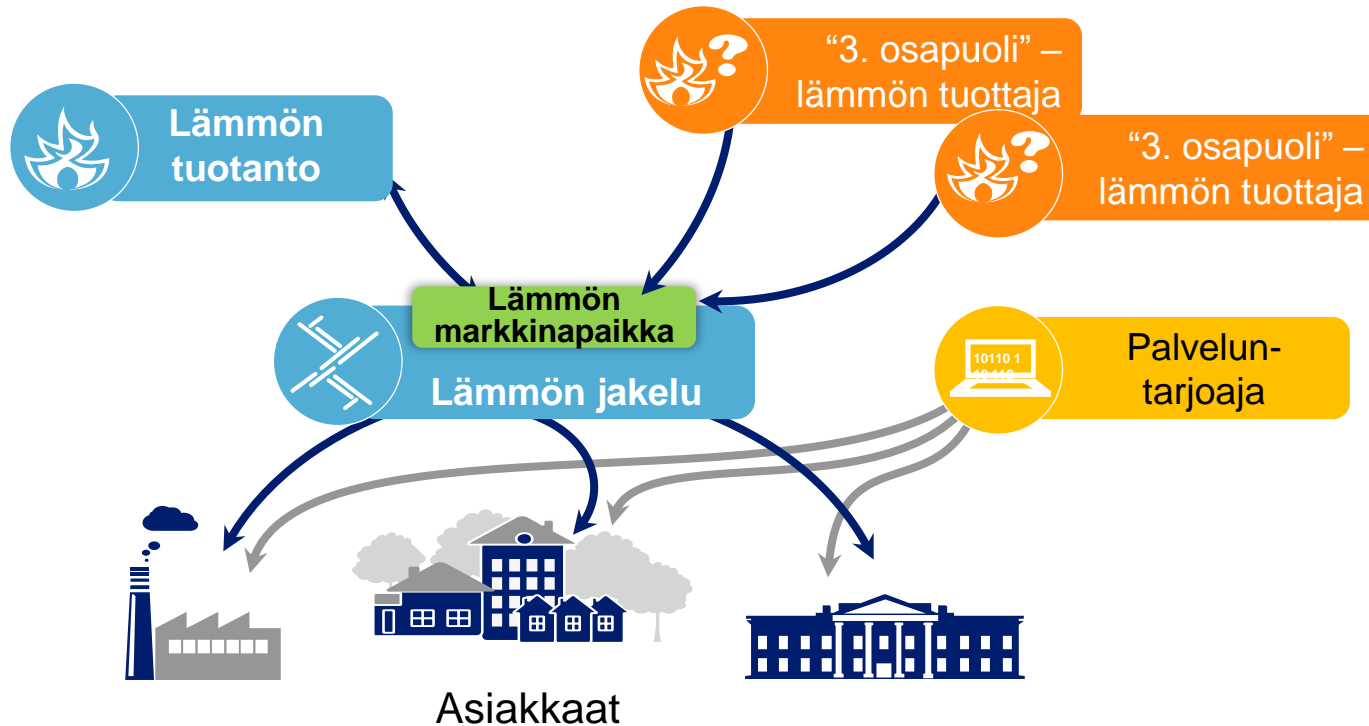

3. Verkon avaaminen (Network access)

VAIHTOEHTO 1: YHDEN OSTAJAN MALLI PERUSTUEN AVOIMIIN JA LÄPINÄKYVIIN EHTOIHIN VERKKOON PÄÄSYLLE

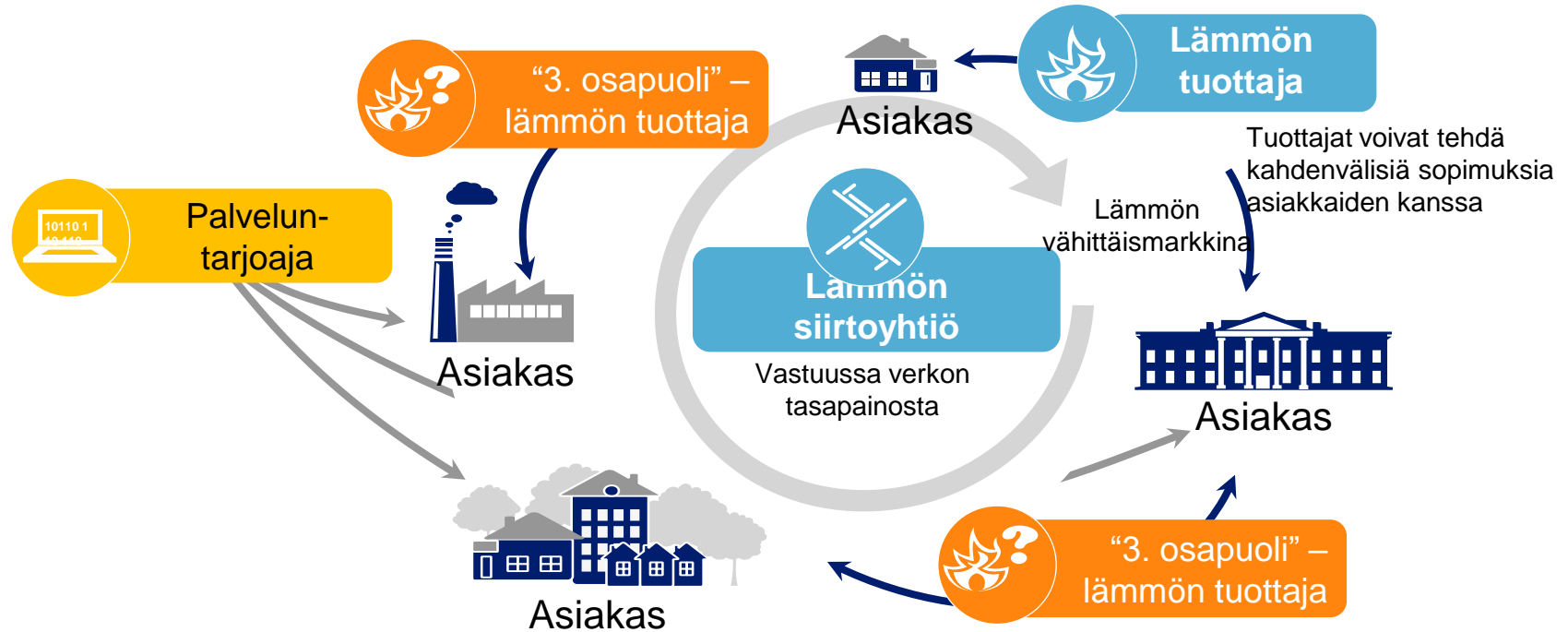

VAIHTOEHTO 2: YHDEN OSTAJAN MALLI PERUSTUEN SÄÄNNELTYYN KILPAILUUN LÄMMÖN TUKKUMARKKINOILLA

VAIHTOEHTO 3: VERKON AVAAMINEN

JOKAISEN MALLIN TOTEUTUKSEEN LIITTYY SUURI MÄÄRÄ RATKAISTAVIA KYSYMYKSIÄ

	Malli 1 “Yhden ostajan malli perustuen avoimiin ja läpinäkyviin ehtoihin verkkoon pääsulle“	Malli 2 “Yhden ostajan malli perustuen säänneltyyn kilpailuun lämmön tukkumarkkinoilla”	Malli 3 “Verkon avaaminen”
Eriyttäminen	Ei tarpeen	Tuotanto eriytetty – eri vaihtoehtoja eriyttämiselle	Siirto eriytetty – omistuksellinen eriyttäminen
Asiakkaan valintamahdollisuudet	Ei mahdollista valita kaukolämmön myyjää (eri tuotteita kylläkin)	Ei mahdollista valita kaukolämmön myyjää (eri tuotteita kylläkin)	Kaukolämmön myyjän valinta
Tasevastuu	Kaukolämpöyhtiö	Siirtoyhtiö	Siirtoyhtiö (tai markkinoilta)
Kapasiteettimarkkina ja kysyntäjousto	Eri markkinat kapasiteetille ja energialle mahdollisia (kysyntäjousto yleisellä tasolla myös mahdollinen)	Eri markkinat kapasiteetille ja energialle mahdollisia (kysyntäjousto yleisellä tasolla myös mahdollinen)	Erilaisia sopimusvaihtoehtoja
Lämmön vähittäismyyjä	Kaukolämpöyhtiö	Siirtoyhtiö	Erilliset vähittäismyyjät
Kaukolämmön hinnoittelu asiakkaille	Perusteena tasapuolisuus ja kohtuullisuus	Perusteena tasapuolisuus ja kohtuullisuus	Kahdenväliset sopimukset, ei välttämättä yhtenäistä hinnoittelua
Kilpailun tapa	Läpinäkyvät hinnat ja toimitusehdot	Säännelty huutokauppa	Kilpailu loppuasiakkaista
Siirtomaksu	Osana lämmön hintaa	Osana lämmön hintaa	Tuottajakohtainen siirtomaksu

POTENTIAALISIA TPA-TUOTANTOMUOTOJA

Selvityksessä mallinnettiin erilaisten tuotantomuotojen mahdollisuuksia kilpailla olemassa olevan kaukolämpötuotannon kanssa kustannusnäkökulmasta kolmessa erilaisessa kaukolämpöverkossa

Tuotantoteknologia	Suuri verkko (5,000 GWh/a)	Keskikokoinen verkko (500 GWh/a)	Pieni verkko (50 GWh/a)
Teollisuuden jätelämpö	✓	✓	✓
Syvä geoterminen lämpö	✓	✗	✗
Datakeskusten ylijäämlämpö	✓	✗	✓
Teollisen kokoluokan biomassa-kattila	✓	✗	✗
Kauppa/palvelusektorin ylijäämlämpö	✓	✗	✗
Maalämpö	✗	✗	✗
Aurinkolämpö	✗	✗	✗
Pienet biomassakattilat	✗	✗	✗
Sähkökattilat	✗	✗	✗

POTENTIALISET TUOTTAJAT JA KILPAILUN TASO

- Vain harvat uusiutuvat tuotantoteknologiat ovat kilpailukykyisiä olemassa olevaan tuotantoon nähden
  - Ainoa kaikissa esimerkkiverkoissa kilpailukykyinen tuotantomuoto on hukkalämpö joko teollisuudesta tai datakeskuksista.
  - Koska kannattavimmat hukkalämmön kohteet on todennäköisesti jo hyödynnetty ja uusien datakeskusten määrä on rajallinen, jää kilpailun taso todennäköisesti alhaiseksi
  - Isoissakin kaupungeissa uusien teollisen kokoluokan biokattiloiden on todennäköisesti vaikeata kilpailla kaukolämpöyhtiötä vastaan. Syvä geoterminen lämpö ei taas ole vielä kypsää teknologiaa.
  - Myös kaukolämpöyhtiöt voivat hyödyntää kaikkia näitä teknologioita ilman, että TPA:n liittyvää lainsäädäntöä muutetaan
- Kaukolämpöyhtiön oma tuotanto määräisi lämmön hinnan suuren osan aikaa vuodesta, ja vaikutus asiakkaiden lämmöstä maksamaan hintaan jäisi todennäköisesti pieneksi

TPA:STA AIHEUTUVAT LISÄKUSTANNUKSET

- Kasvavaan sääntelyyn perustuvat TPA-mallit lisäävät kaukolämpöyhtiöiden kustannuksia huomattavasti
  - Jos lämmön tuotanto eriytetään jakelusta, ovat lisääntyneet kulut hallinnosta noin kymmenkertaiset verrattuna vapaaehtoisuuteen perustuvaan TPA-malliin
  - Verkon avaamiseen perustuva malli lisää hallinnollisia kustannuksia vielä noin 20 % ja tekee koko järjestelmästä hyvin monimutkaisen
- TPA:sta aiheutuvat lisäkustannukset ovat huomattavia verrattuna tuotannon muihin kuluihin
  - Malleista 2 ja 3 aiheutuvat kustannukset lisäävät kaukolämpöyhtiöiden kustannuksia 10-20 % keskikokoisessa verkossa ja noin 50 % pienessä verkossa. Vain mallinnetussa suuressa verkossa nämä kulut eivät ole huomattavia.
- Mallista 1 aiheutuvat lisäkustannukset ovat kaikissa tapauksissa alle 5 % muuttuvista kustannuksista

TPA:N MAHDOLLISIA HYÖTYJÄ

- Perustuen TPA-malleista aiheutuviin lisääntyviin hallinnollisiin kuluihin ja siihen, että suurin osa suomalaisista kaukolämpöverkoista on kooltaan pieniä (mediaanikoko ~50 GWh/a), on selvää, ettei voimakkaasti lisääntyvään sääntelyyn perustuvia TPA-malleja kannata ottaa käyttöön koko Suomen tasolla
- Analysoiduista malleista malli 1, jossa sääntelyn määrä on vähäisin, on ainoa, jossa lisääntyvä kilpailun määrä edes teoriassa voi kattaa mallista aiheutuvat lisääntyneet kustannukset
  - Jos mallin 1 mukainen avoimempi hinnoittelu vietäisiin asiakastasolle saakka, voisi se edesauttaa myös esimerkiksi kysyntäjouston lisääntymistä.
  - Läpinäkyvyyden lisääminen kaukolämpösektorilla voi tukea laajemmin uuden teknologian ja palveluiden kehitystä ja näin hyödyttää kaikkia osapuolia.

A large, stylized compass rose is centered in the upper half of the image. The compass has a blue arrow pointing towards the bottom right. The background is a light-colored map with various geographical markers and numbers, such as '320', '340', and '20'.

Contact details:
Jenni Patronen
jenni.patronen@poyry.com
tel. +358 40 754 4922

The leading advisor to the world's energy, forest and bio-based industries. Clients choose us for the sharpness of our insight, deep industry expertise and proven track record – because results count.

Pöyry Management Consulting

A network diagram consisting of interconnected nodes and lines, rendered in blue, orange, and green colors, located in the bottom right corner of the slide.